

2009'da okuyucusuyla buluşan kitaplar

KONYA KÜLTÜR MÜDÜRLÜĞÜ YAYINLARI VE DİĞER YAYINLAR

-2-

Yeni Yayınlar -II-

Akademik Sayfalar'ımızın geçen sayısında, takdim bölümünün başında, “**Yayın yönünden Konya, en iyi dönemde... On-on beş yıl içerisinde Konya ile ilgili yüzlerce kitap neşredildi. Yayımlanan kitapların içerisinde çok önemlileri var.**” diyerek konuya girmiştik.

Görüldüğü şekilde, geçen sayımızda kitap tanıtımlarını bitirmedik bu sayıyı da yeni kitap tanıtımlarına tahsis ettik. .

“**Türkiye'nin Sosyal ve Kültürel Tarihi Projesi (TÜSO-TAR)**” kapsamında hazırlanan “**Türk Kültür Varlıkları Envanteri Konya 42**” Türk Tarih Kurumu yayınları arasında üç cilt olarak çıktı. Bu eser İbrahim Hakkı Konyalı'nın Konya Tarihi'nden sonra çıkan en muhteşemi. Rahatlıkla bu eser, son yılların en önemli yayını diyebiliriz. İleri sayfalarda kitabın tanıtımını vereceğiz. Eserin hazırlanmasında emeği geçen herkesi kutluyoruz.

Bugünlerde Konya basını ile ilgili olarak çıkan bir eser de Konya Basın Tarihi'dir. Bu eser de kolektif bir çalışma ürünü. Yazarları Caner Arabacı, Bünyamin Ayhan, Adem Demirsoy ve Hakan Aydın'dır. Mehmet Önder merhumun 1950'ye kadar getirip bıraktığı Konya Basın Tarihi'nden daha kapsamlı . Böyle bir eserin hazırlanması yıllardan beri bekleniyordu. Yazarlarını candan kutluyoruz.

Konya Ticaret Odası'nca her yıl çıkarılan Konya Kitabı'nın XI.si de elimizde. Bu seri de Konya için önemli bir çalışma oluyor.

Tahmin ediyoruz, yıl sonuna kadar Konya Salnameleri'nin birkaç cildi daha çıkar..

2009 yılının daha ortalarındayız. Yılsonuna kadar bakalım daha ne kadar eser neşredilecek. Bu gidişle bu yıl, yeni yayınlar yönünden, bereketli bir yıl olacağı benziyor. İnşallah bu arada ekonomimiz de düze çıkar. Kulağımıza gelen yeni yayınlarla ilgili projeler de ilgi çekici. Neler olacak bekleyelim hep birlikte göreceğiz.

Söz, kitap tanıtımı yapacak dostlarımızın...

KONYA BASIN TARİHİ

Yrd. Doç. Dr.
İbrahim KUNT*

Selçuk Üniversitesi,
Edebiyat Fakültesi

Hazırlayanlar:

Caner ARABACI
Bünyamin AYHAN
Adem DEMİRİSOY
Hakan AYDIN

1. Baskı: Haziran 2008 (Tablet Yayınları), 2. Baskı: Nisan 2009 (Palet Yayınları)

Basın tarihleri, bir yönüyle sosyal tarihçilik olarak değerlendirilebilir. Bu yönüyle onlar, toplumun geçmişteki yüzüne tutulan ayna gibidirler. Toplumun geçmişte nelerle uğraştığını, hangi zorlu aşamalardan geçtiğini, nelere kızıp nelere sevindiğini, hangi iç-dış mücadeleleri verdiğini, neleri sevip nelerden nefret ettiğini tüm meraklıların ve araştırmacıların önüne serebilen birer malzeme deposudur onlar. Basın tarihleri olmasa, hatıratlardan edindiğimiz ya da büyüklerimizden duyduğumuz oldukça muhtasar bilgilerle kısıtlanmamız işten bile değildir.

Osmanlı Devletinde yazılı belgeye “hazine” gözüyle bakıldığı, bu nedenle onların saklandığı yere “Hazine-i Evrak” dendiği bilinir. İngilizlerin, geçmişleri ile ilgili belge ve eserleri, Times nehrinin altına yaptıkları sığınaklara sakladıkları anlatılır. II. Dünya Savaşı sırasında düşen bombaların etkisi su tarafından azaltılsın ve İngiliz tarihi yok olmasın diye...

Hafızasını yitirenlerin, saygın insan olarak değerlendirilmeleri zordur. Toplumlar için de durum farklı değildir. Gazete kağıdını günlük hayatta kullanarak tüketen, onu biriktirip muhafaza ederek “Basın Arşivleri” oluşturma işini resmen ve düzenli bir şekilde yapmayı bir buçuk asırdır ihmal eden bir toplumun “dün” e ait gazetelerine ulaşılabilme güçlüğü, sadece tahayyül edilebilir.

Her ne kadar Anadolu’da yerel gazeteciliğin kökeni Vilâyet Matbaaları ve Vilâyet Gazeteleri olsa da, yerel gazeteciliğin yeşerip filizlendiği ve kök saldıği dönem II. Meşrutiyet’tir. İstanbul’da başlayan gazete çıkarma furyası Anadolu’da devam etmiş, siyasal partileşmenin başlamasıyla birlikte, parti gazeteciliği olgusu, daha radikal ve keskin bir biçimde yerel yapılanmayı şekillendirmiştir.

Sürelî yayınlardaki artış, bütün ülkede olduğu gibi, Konya’da da İkinci Meşrutiyet’in ilanından sonra olmuştur. O dönemde, Anadolu, Çiftçi, Hakem, Meşrik-ı İrfan, Şems, Babalık, Meram, Osmanlı gibi bir çok gazete, peş peşe yayın hayatına atılır, zira Meşrutiyet’in etkisiyle her eğilim, kendi sesini duyurabilme amacıyla, kendi lehinde kamuoyu oluşturabilecek bir araç olarak gazeteciliğe başvurmuştur. İkinci Meşrutiyet basınının uzun soluklu olamaması ise, geçici heveslerin pratik hayata uyum problemleri çekmesi, yayın faaliyetleri için gerekli alt yapının

ve sermayenin eksik olması ya da hedef kitleye ulaşamama ve/veya hedef kitle oluşturamama sebepleriyle açıklanabilir.

Daha sonra İttihat ve Terakki ile İslâh-ı Medâris ekolünün (modernleşme sürecinde kendilerini yenileyen medreselilerin) çatışma alanlarından biri olan basın, düşünsel hayatın ürünü olan fikir tartışmalarının değil, siyasi çarpışmaların merkezi olarak göze çarpmaktadır.

Milli Mücadele Döneminde etki açısından öne geçen kurum olan Konya basınının hitap ettiği alan Konya ile sınırlı değildir. O dönemde Konya basını bütün Anadolu'ya seslenmiş, Milli Mücadelenin sesi olmuş, hem Konya, hem de Ankarâ'da yayımlanarak bir ilke imza

sermayesi verilerek yayımlanan Halk, cumhuriyeti ilan edecek meclisi oluşturan kadronun seçim gazetesi olma rolünü üstlenir. Merkezde bulunan siyasi otorite, Konya'daki yerel bir gazeteyi finanse etmektedir. Bu gelişme, basına bakış açısını da bir yönüyle vurgulamaktadır.

Tek parti döneminde basın-iktidar ilişkisi zorunlu bir irtibat haline gelmiş, yerel basının gelişme süreci kesintiye uğramıştır. 1 Kasım 1928'deki Harf İnkılabına uyum sağlayabilmek için, makine tesisatı ve çalışanların yetişmesi açısından belli bir hazırlık dönemi gerekmiştir. Dönemin siyasi atmosferi nedeniyle politik alandan uzaklaşarak kültürel konulara ağırlık veren basın organları, vazgeçilmez bir unsur olma değerlerini korumaya çalışmışlardır.

Atatürk dönemi sonrasında, yerel basın açısından çok ciddi bir değişim olmamıştır. İnönü döneminin basın açısından en önemli özelliği, parti gazeteciliğinin had safhaya çıkmasıdır.

Türk modernleşmesinin önemli araçlarından biri olan halkevleri/halk odalarının çıkardıkları dergiler ve destekledikleri basın organları, yerel basın ve toplum ilişkisini analiz etmede önemli ipuçları vermektedir. Zorunlu kültürel değişim dönemi kendi basınına oluşturmuş, 1931'de çıkarılan Basın Kanunu ile 1938'de çıkarılan Basın Birliği yasaları, tüm basın çalışanlarını kontrol edilmek üzere örgütleyen bir yapılanma öngörüsü sunmuştur.

II. Meşrutiyet Döneminde basında görülen yayın zenginliği, Demokrat Parti Döneminde de yaşanmıştır. Demokrat Parti Döneminde, tek parti dönemine oranla daha yumuşak ve halka inen siyaset uygulamaları, gazetelerin gücünü ve okuyucu kitlesini artırmıştır. Bu duru-

atmıştır. Milli Mücadele Dönemindeki Konya Basını, TBMM'nin desteğiyle, ulusal basın fonksiyonlarını yerine getirmek için çaba sarfetmiştir.

Kurtuluş Savaşı kazanıldıktan sonra, Türkiye Cumhuriyeti'nin yeni siyasal ve toplumsal yapılanmasının sonuçları, basın alanında da görülmüştür. Bu açıdan Konya, en ilginç örneklerden birini oluşturur. Bizzat Mustafa Kemal tarafından

mun başka bir nedeni ise, yeni neslin Latin alfabesi ile eğitim göyerek, okuyucu kitlesi olarak hazır duruma gelmesidir.

27 Mayıs 1960'da yapılan askeri darbe ile Türkiye'nin yeni bir siyasal havaya girmesi, yerel basında da değişimi beraberinde getirmiştir. Özellikle ilk birkaç yıl siyasal haberlerden bahsedilmediği, kongre ve edebiyat haberleriyle dış haberlerin gazetele- rin manşet ve sütunlarına taşındığı görölmür. Bu dönemde basın, siyaset- ten başka herşeyden bahseden bir organ halindedir.

70'li yıllarda iletişim alanındaki araçların gelişmesi, basındaki değişimi hızlandırmıştır. Bu dönemde Türkiye'de siyasal tartışmaların alevlendiği ve siyasal düşüncelerin kendi basınına oluşturma çabasinda olduğu görölmektedir.

Eylül 1980'de yapılan askeri dar- beden kısa bir süre sonra Türkiye li- beral sisteme hazırlanmıştır. Pazar piyasasının hakim olduğu yeni sis- temde, basın da piyasa şartlarına göre hareket etmek durumunda kal- mıştır.

Muhteşem bir ekip çalışması olan "Konya Basın Tarihi"nin önsözün- de, Selçuk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenerek üç yıllık bir zaman içinde hazırlandığı belirtil- mektedir. Konya'nın geçmişine ait yazılı belgelerin, makalelerin, kitap ve basın koleksiyonunun bulunduğu resmi ya da özel bir merkez bulun- madığı için, her biri farklı bir yere dağılmış, adeta saçılmış olan belge ve bilgilere ulaşmak, oldukça fazla bir zaman ve güç harcamayı gerektirmektedir. Bu çalışmanın sadece üç yıl gibi kısa bir zamanda bitirile- bilmiş olması ise, ekipte bulunan akademisyenlerin hepsinin, bu çalış- ma öncesi dönemlerde de Konya Ba-

sını hakkında çalışmış olmalarıyla belki biraz açıklanabilir.

Konya basın tarihiyle ilgili ilk ça- lışma, 1949 yılında Mehmet Önder tarafından hazırlanan "Konya Mat- buatı Tarihi" isimli eserdir. Konya Halkevi'nin yayını olan alanın bu eseri, tabii olarak 1949 yılına kadar bilgi içermektedir. Konuyla ilgili ya- yınlar arasında çeşitli makaleleri ve Yüksek Lisans-Doktora çalışmalarını da belirtmek gerekir. Bu çalışmalara- nın her biri önemli, değerli ve faydalı olmakla birlikte, tarih itibarıyla gü- nümüze kadar ulaşabilen ve daha önce yapılmış çalışmaları bir ölçüde kapsayan derli toplu bir çalışmanın yayınlanmış olması da, ülkemizin ve Konya'nın tarih ve kültürü açısından ayrı bir ehemmiyete sahiptir.

Dört ana bölümden oluşan Kon- ya Basın Tarihi'nin birinci bölümün- de ilk gazeteler ele alınmış, ikinci bölümünde Milli Mücadele Dönemi ile Cumhuriyetin başlarından Harf inkılabına kadar olan Konya basını incelenmiştir. Üçüncü bölümde 1928-1950 yılları arasındaki Konya basını, bir yönüyle ağırlıklı olarak tek parti ve geçiş dönemi basını araç- tırılmış, son bölümde ise 1950-1980 tarihleri arasındaki Konya basını in- celenmiştir.

İnternet ve iletişimin yaygınlaş- masıyla, gerekli emek harcanmadan ortaya çıkan 'kopyala-yapıştır' kitap- larının hızlı bir ivmeyle arttığı günü- müzde, Üniversite akademisyenleri tarafından büyük bir emekle hazırla- nan bu kıymetli çalışmanın ikinci baskısını görmek, bizim için bugü- nümüz ve geleceğimiz açısından yeni bir umut kaynağı olmuştur. Başta hocalarımız olmak üzere, eserin oluşmasında katkısı bulunan tüm kurum ve kuruluşları tebrik etmeyi, üzerimize düşen bir borç saymakta- yız.

Hacı Veyiszâde Mustafa Efendi ve Ailesi

Konya kültürü , kültür adamları, âlimleri, velileri, kutsal mekânlarla ilgili araştırma yapanımız maalesef yok denecek kadar az. Bu eksikliği Konya Ansiklopedisi hazırlık çalışmalarında daha da net gördük. Çalışan herkese müteşekkirimiz.

Bu çalışanlar arasında Mehmet Ali Uz ağabeyin yeri bambaşka. Önce **“Konya Âlimleri ve Velileri”**, sonra sırasıyla manevî sultanlarımızdan, **“Ankaravî Mehmet Dede”**, **“Hafız Murtaza Efendi”**, **“Bir Gazi Veli Lâdikli Ahmet Ağa”**yı neşretti. Şimdi de, **“Hacı Veyiszade Mustafa Efendi ve Ailesi”** Selçuklu Belediyesi tarafından ikinci defa yayımlandı. Bu arada Konya ansiklopedisi'nin yükü tamamen kendisinin omuzlarında...

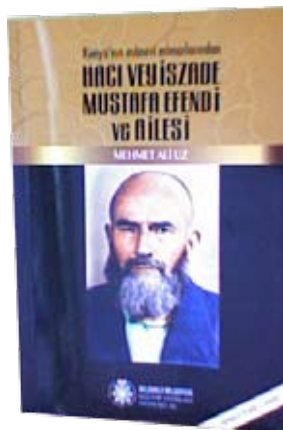
Konya'mızın büyük âlim ve velilerinden ve mana sultanlarından olan Hacı Veyiszade Mustafa Efendi ve babası Hacı Veyis Efendi yeni nesil tarafından tanınması, bilinmesi, örnek alınması gerekli idi.

Hacı Veyiszade Mustafa Efendi, Osmanlı'nın son döneminde yetişmiş genç yaşlarda müderris olmuş, yeni nesle sadece hoca değil aynı zamanda bir mürşit, manevi bir mimar ve örnek insan olarak, onların yetişmesinde büyük emek harcamıştır. Mustafa Kurucu Hoca'mızın yetişmesinde babasının da büyük rolü olmuştur.

İnsanlığa örnek olan bu şahsiyetler aynı zamanda da, altın zincirin son halkaları gibi idiler.

Ne gariptir ki, insanlar sahip oldukları değerlerin kıymet ve önemini, onları kaybettikten sonra, daha iyi anlıyorlar. Hacı Veyiszade merhumun çok farklı bir yeri ve yönü vardı. Bu yüzden onun hiç unutulmaması gerekli idi. Bu eserle merhum tekrar hatırlatıldı. Dünya durdukça da hatırlanmaya hatırlatılmaya devam edecek.

Bugün artık onu tanıyan, vaaz ve sohbetlerinde bulunan, selamlarına mukabele eden insan sayısı, her geçen gün azalıyor. Ama kalplerden sevgisi hiç eksilmiyor. Vefatından bu kadar yıl geçmesine rağmen, sevgisi artarak devam ediyor, hatıraları hâlâ nesilden nes-

le aktarılıyor.

Bu arada maalesef hatıralar da her geçen yıl unutuluyor ve kayboluyor. Bugün onu tanıyan ve sohbetlerinde bulunan insanların yaşı, almışın üzerindedir. Ondan feyiz alan öğrencilerinden bile pek çoğu, hayatta değil artık.

Bu kitapta hayatta olan öğrencileri bir bir hatıralarını anlatıyorlar. Bize örnek olacak yönlerini akıcı bir üslupla sunuyorlar. Bugüne kadar hiç nakledilmeyen olay ve menkıbeleri dile getiriyorlar.

Dört bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümünde Hacı Veyiszade Hoca'mızın hayatı,, ikinci bölümde öğrencilerinin anlatımıyla Hacı Veyiszade Hocamız, üçüncü bölümde babası Hacı Veyis Efendi, kardeşi İbrahim Efendi, oğulları Mehmet ve Veyis Efendiler, son bölümde de yeğeni şair Ali Ulvi Kurucu Bey'in hayat hikayeleri yer almıştır. Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesinde özel bölümde muhafaza edilen "**Hacı Veyiszade Kütüphanesi**" ile ilgili çalışma da burada genişçe anlatılmıştır.

Kitabı okuduğunuzda hoca efendinin pek çok davranışını, fedakarlıklarını, hayatlarındaki ulvi yaşantılarını taaccüple karşılayabilirsiniz. İnsan-ı Kamil denilen mükemmel insan tipini yetiştirmenin zorluklarını hissedebilirsiniz. Daha da önemlisi bu ulvi davanın hazzını da duymanız mümkün. Sadece yapılacak şey bu kitabı bulup elinize almanız. Zaten kendiliğinden bu atmosfere sizi çekecek bir çırpıda kitabı okuyup bitireceksiniz. İsterseniz hiç vakit kaybetmeden deneye bilirsiniz.

Konya kültürüne bir ömür vakfetmiş olan kadirşinas M.Ali Uz Ağabeyime bu güzel eseri bizlere kazandırdığı için sonsuz teşekkürlerimizi sunar, kendisine sağlıklı, bereketli bir ömür dileriz.

Birbirinden değerli iki eser daha

Kadı sicilleri diğer ismiyle Şer'iyye sicilleri; genelde Osmanlı toplumunun, özelde ait olduğu şehrin; iktisadi, sosyal hayatını, örf adet,ve geleneklerini ihtiva eden birinci derede kaynaklardır. Hele şehir tarihçiliği açısından ayrı bir önem arzeder.

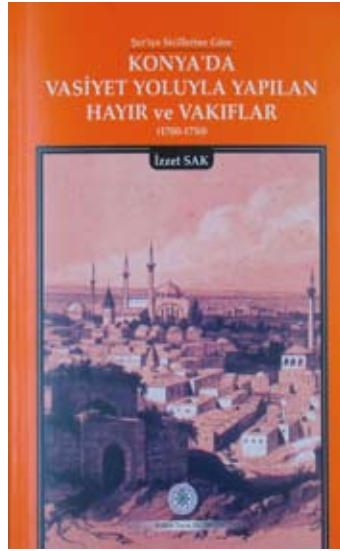
Son yıllarda bu defterlerin önemini kavrayan şehirler kendi illeri ile ilgili sicilleri yayımlamaya başlamıştır. Mardin, Çorum bu konudaki çalışmaları bitirmiş, Bursa, Antalya devam etmektedir. K. Kıbrıs'ta da bu konuda esaslı bir çalışma yapılmıştır. Darısı Konya'mızın başına derken önce 10,11,47 numaralı siciller yayımlandı. Prof.Dr. Yusuf Küçükdağ Bey'in elinde hazır iki çalışmanın olduğu da malumumuz. Bunların hepsi güzel ve takdire şayan çalışmaları.

Son olarak ta İzzet Sak ve Cemil Çetin'in Hazırladığı;**45 Numaralı Konya Şer'iyye Sicili** yayımlandı. 1226-1127/1714-1715 yıllarını içine alan sicilin transkripsiyonu özveriyle yapılmış, dizini aradığımız konuların kolayca bulunmasına yardımcı olması bakımından önemli.

Bu eserin giriş bölümünde 994 adet belge, konu ve belge türüne göre tasnif edilmiştir.

Araştırmalara kolaylık sağlayacak başlıklar konulmuş, hicri tarihler, miladi tarihe çevrilmiştir. Çalışmanın sonunda bir dizin oluşturulmuştur. Sonuna konulan tablo da çalışmanın ne kadar titizlikle yapıldığını göstermesi bölümde önemlidir.

İzzet Sak Bey'in yine Selçuklu Belediyesi tarafından yayımlanan bir başka eseri de; "*Şer'iyye Sicillerine Göre Konya'da Vasiyet Yoluyla Yapılan Hayır ve Vakıflar*" isimli eseridir.

vakıfları anlatmaktadır. 1700-1750 yılları arası 19 adet şeriye sicili taranarak hazırlanmıştır.

O dönemde hangi malların bu vasiyetlerde yer aldığını tespit eden yazar, eseri giriş kısmından sonra iki bölüme ayırmıştır.

Giriş bölümünde vakıf, vasiyet ve hayrın tarifleri yapılmış, İslam hukukunda bunların meşruluğu, şartları nelerdir sorulup cevapları verilmiştir. Toplumda vakıfların rolü de özetle açıklanmıştır. Birinci bölümde ise vasiyetler, vasiyet edenler, vasiyet edilen

mallar, vasiyet edilen yerler açısından ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Sicillerden tespit edilen 347 vasiyetin özeti tarih sırasına göre son bölümde verilmiştir.

Geniş bir bibliyografya, araştırmacılara kolaylık sağlayarak bir dizin ve sicil örnekleriyle eser sona ermektedir.

Osmanlı Konya'sı ilgili çalışma yapanlara kaynak edeceğine inandığımız bu önemli çalışmalarını kültür dünyamıza kazandıran İzzet Sak ve Cemal Çetin Bey'e ayrıca Selçuklu Belediyesine teşekkür ediyorum.

Vakıf kültürünün unutulmaya başlandığı bir dönemde böyle bir eserin yayımlanmasının çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Toplumumuzda bir zamanlar önemli bir yere sahip olan vakıflar toplumun her türlü ihtiyacını karşılamak üzere tesis edilen kurumlardır.

Osmanlı toplumunda devletin sivil inisiyatiflere bırakmış olduğu hizmetler genellikle vakıflar aracılığıyla yapılmıştır. Bu eser 18 yy. ilk yarısında Konya'da hayırsever vatandaşlar tarafından vakfiyeler düzenlenerek vasiyet yoluyla tesis ettikleri

Aczimin Giriyesi

Kabirden sesler...

Yalnızız, yok bir âşinâ burda,
Hani sevenlerimiz, vefâ nerde?
Yoksa hep gitmişler de ötelere,
Kalan biz miyiz bu ıssız yerde?

Ahmet Sevgi

Prof. Dr.
Haşim KARPUZ

FATMA BACI VE BACIYÂN-I RÛM

(ANADOLU BACILARI TEŞKİLATI)

Prof. Dr. Mikâil Bayram'ın eseri NÜVE ve KTO yayınları arasından çıktı (KONYA, 2009). Daha öncede basılan kitap bu baskısında genişletilmiş ve dipnotlarla zenginleştirilmiştir.

Anadolu'nun Selçuklu fethinin başarılı olmasının sebeplerinin başında adil devlet yönetimi, güçlü bir ekonomi ve büyük bir ordunun kurulması gelir. Bunlara ilaveten tekke ve zaviyelerin katkısı, vakıflar ve ahilik kurumlarının rolü de çok önemlidir. Ahiler şehir ve kasabalarda yaşayan zanaatkarların teşkilatıydı. Uymaları gereken kurallara Fütüvvetname deniyordu. Anadolu Bacıları Teşkilatı ise ahilerin kadın kolu olarak çalışıyordu.

Yazar bu eserinde Giriş'le birlikte dört bölümde incelemektedir. Girişte kaynaklar ve tenkidleri üzerinde durulmaktadır. **1. Bölüm:** Bacı Teşkilatının ilk lideri Fatma Bacı kimdir? Şeyh Evhadu'd-din Hamid el-Kirmani'nin Kızı olup babasının öğrencisi Ahi Evren'le (Şeyh

Nasuru'd-din Mahmud'la) evlenmiştir. Ahi Evren Anadolu Ahi teşkilatının kurucusudur. Ahi Evren gibi o da kendisini siyasi mücadelenin içinde bulmuş, 1243'de Moğollara esir düşmüş, 1261 Ahi Evren'in öldürülmesinden sonra Ereğli'ye gelmiş ve ikinci defa evlenmiş, daha sonra Sulucahöyük'e giderek Hacı Baktaş-ı Veli'ye intisap etmiştir.

2. Bölüm: Bacılar teşkilatının kuruluşu ve yaptığı çalışmaları kapsamaktadır. Yazar tarihî kaynaklardan yola çıkarak Kayseri, Konya, Sivas gibi şehirlerde ilk sanayi çarşılarını ahilerin kurduğunu belirlemiştir. Kadın ahilerin, Bacıların çalışmalarını, şu başlıklar altında topluyor.

- Kadın el sanatları
- Örgücülük, deri işleme
- Halı, kilim dokuma (Başarakavak, Ulu-küçük Muhsine Köyleri)
- Çadırcılık, keçecilik, boyacılık
- Askeri faaliyetler
- Misafir ağırlama
- Din ve tasavvufi faaliyetler.

3. Sonuç: Bu bölümde araştırma ile Anadolu Bacılar Teşkilatının kurucusu Fatma Bacı'nın tarihî ki-

şiliği ve yaptığı çalışmalarla ilgili varılan sonuçlar üzerinde duruluyor.

KONYA'DAN ESNAF MANZARALARI

Raşit Aker'in eseri, NÜVE ve KTO yayınlarından çıktı (KONYA, 2009). Kültürlerin ve medeniyetlerin gelişmesinde şehirlerin gelişmişliğinin önemli bir rolü vardır. Bu gelişmişliğin ölçütlerinden birisi şehirlerin ticaret hayatı ve zenginlikleridir. Şehirlerin ekonomik hayatını da çarşı, pazarlardaki esnaf ve zanaatkarlar çekip çevirirler.

Yazar bu eserinde günümüz Konya Çarşısında muhtelif meslek ve zanaatkarlarla görüşmeler yaparak, bu insanların hayatlarını, çalışma mekanlarını, ekonomik durumlarını, mesleklerinin geleceği ile görüşlerini, anılarını akıcı bir üslupla kaleme almıştır. Burada tanıtılan meslek, zanaat ve insanların bir çoğu teknolojiye yenik düşerek dükkanını kapatmış veya vefat etmiştir.

Kitapta hayatları anlatılan insanlar şunlardır;

Tenekeci Mevlüt Dede	Emek Saracı
Bıçakçı Ahmet Usta	Şen Keçeciler
Sönmez Şekerleme	Müslüm Canpolat
Makineci Naci	Kazanır Yorgan Evi
Berber Halil Duman	Hasan Kolonyaları
Birlik Kadayıfçısı Mehmet Özeskici	Göксу Şapkacılık
Daktilocu Suat Usta	Saatçi Nuri Yücesoylu
Çıkrıkçı Ahmet Işıkçeviren	Şehir Bakkaliyesi
Dayanık Baskülleri	Tandırıcı Mehmet
İrfan Gedik	Temiz Kalaycı Mehmet
Terzi Hacı Mehmet Rifat Buğdaycı	Bakırcı Mehmet Keçeci
Radyocu Hacı Ahmet	Kılıcı Mahir Şiş Kebapçı
Atar Hamza Koç	

Kitap için Tahir Sakman çok güzel bir önsöz yazmış, kaliteli üretim yapmak, insanlara sevgiyle yaklaşmak, çarşı sanatının temel prensibini oluşturmalıdır. Konya çarşısında eskiden herkes birbirini tanır, kişisel özelliklerini, hayat hikayesini bilir.

Raşit Aker'in kitabı birçok bakımdan önemli, Konya Çarşısının son zamanlarına ait önemli bir tespitler yaparak, esnafın biyografilerini yazmıştır. Ekonomik zorlukları ve krizi bizzat esnaftan tespit etmiştir. En önemlisi de Konya esnafının sosyal tarihini yazmıştır. Bugün ticarette unutulmuş değerleri, samimiyet, dürüstlük, güven, çalışkanlık gibi ilişkileri belirlemiştir.

Her iki eser de ticaret, ekonomi, esnaf ve zanaatkarlarla ilgilidir. Bu tip kitapları yayımlayan ve diğer yayınları ile de Konya tarih ve kültürüne önemli katkılar sağlayan KTO yönetimini kutluyorum.

KONYA KİTABI XI

İ. Mete Mimiroğlu

Konya Ticaret Odası tarafından hazırlanan İpek Yolu dergisinin özel sayıları olan Konya Kitabı serisinin sonuncusu da geçtiğimiz aralık ayında yayımlandı. Her biri Konya'nın tarih ve kültürü ile ilgili önemli yazılar içeren bu özel serinin XI. Sayısı ise Cumhuriyetimizin 86. Yıl dönümüne armağan edilmiştir. Konya'nın Cumhuriyet Dönemini ele alan 23 makalenin bulunduğu bu sayı da Prof. Dr. Haşim Karpuz ve Doç. Dr. Osman Erayşar editörlüğünde hazırlanmıştır.

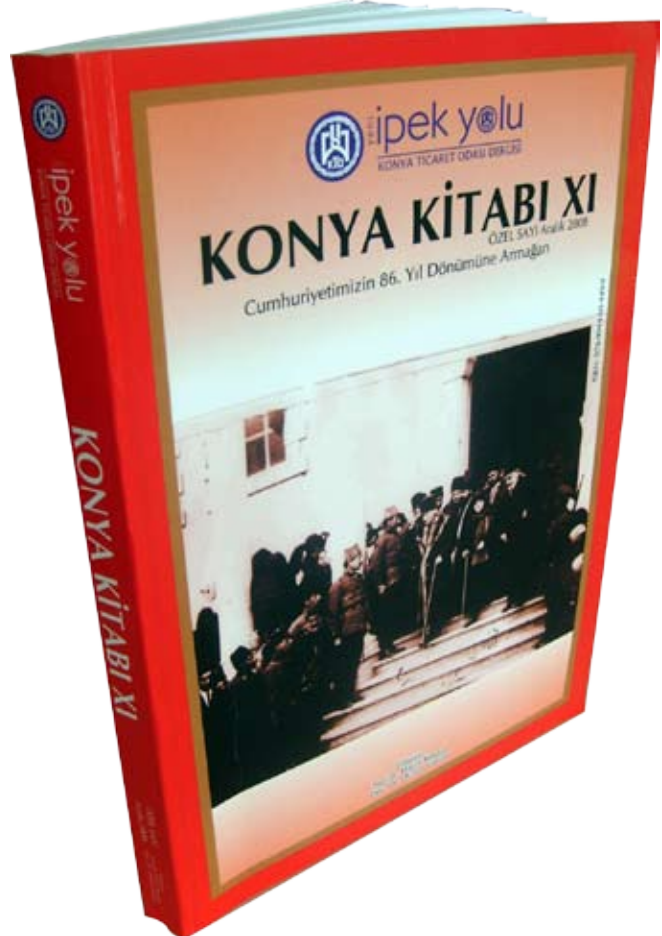
Konya Kitabı XI'deki makaleler 27 değerli akademisyen ve araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Değişik alanlardan konuları işleyen bu makaleler, Konya'nın Cumhuriyet Dönemine ışık tutmaktadır. Burada tamamına değinemeyeceğimiz yazılardan bazıları ise şunlardır:

Yaşar Semiz, Atatürk'ün Konya ile ilişkisini ve Atatürk'ün Konya ziyaretlerini özgün bilgi ve fotoğraflar ile anlatmaktadır. Uzun süredir Konya basım tarihi üzerine çalışan **Caner Arabacı** ise makalesinde Konya basınını ve Konyalı gazetecileri ele almıştır. **M. Ali Uz**, Cumhuriyet döneminde Konya'nın tarihine, kültürüne ve sanatına önemli katkılar yapan Konya aydınlarını tanıtmaktadır.

Seyit Küçükbezirci, Halkadağ'ın insanlarını anlatmaktadır. **Ali Işık**, özgün makalesinde Cumhuriyet Döneminde Konya'da Edebiyat ve temsilcilerinin biyografilerine yer vermiştir. **Ahmet Köseoğlu**, üzerin-

de durulmamış önemli bir konu olan Konya televizyon tarihi üzerine bir deneme yapmıştır.

Yaşar Kaltakçı, makalesinde klasik Türk musikisinin tarihini ve Konya'daki musiki faaliyetleri anlatmıştır. **Ömer Akdağ**, Cumhuriyet döneminin başlarından 1960 yılına kadar Konya'daki milletvekilleri seçimlerini ele almıştır. **Bekir Şahin**, Cumhuriyet Dönemindeki Konya kütüphanelerini tanıtmış; **Haşim**

Karpuz ise, Cumhuriyet Döneminde Konya'daki heykel sanatını anlatarak Konya'nın çağdaş sanatlar alanında da önemli olduğunu göstermiştir. **Nail Bülbül** yazısında Konya futbol tarihinden bir kesit sunmaktadır.

Diğer Yazılar ve Konuları Şöyle:

M. Ali Uz-Şefika F. Küçükko-
ner, Cumhuriyet Döneminde Konya'da Yardım Kurumları Vakıflar ve Dernekler

S. Sakaoğlu, Tarihten Kopup Gelen Mahalle: Fahrünnisa Mahallesi

S. Altınok-M. Çetinkaya-F. M. Öcal, Konya Ekonomisi'nde Organize Sanayi Bölgeleri

H. Yaşar-M. Sabri Doğan, Konya'nın Efsanevi Belediye Başkanı Ahmet Hilmi Nalçacı ve Belediye Faaliyetleri

M. Sabri Doğan, Cumhuriyet'in İlk Konya Belediye Başkanı Kazım Güler ve Belediye Faaliyetleri

A. Kuş, Cumhuriyet Döneminde Yayımlanan Konya İle İlgili Tarih,

Kültür ve Sanat Konulu Kitaplar

N. Kılınç-E.Esirgenler, Cumhuriyet Dönemi Konya Giyimleri

F. Özkafa, Konya'da Kitap Satmaları

M. Hidayetoğlu, Cumhuriyet Döneminde Konya'da Halıcılık

M. Başbuğ, Cumhuriyet Dönemi Resim Sanatı, Yurt Gezileri ve Konya

M. Büyükçanga, Konya'da Resim Sanatı ve Sanat Galerisi

A. Demirsoy, Konya'da Gazetecilerin Örgütlenme Çabaları: KGC ve Diğer Örgütler

Yazılarına değinemediğimiz diğer yazarların yazıları ile beraber Konya Kitabı XI, Konya'nın Cumhuriyet Dönemi hakkındaki önemli yayınlardan birisi haline gelmiştir. Konya'nın tarihine ve kültürüne meraklı olan herkesin kütüphanesinde bulunması gerektiğine inandığımız bu değerli sayıyı da bizlere kazandırdığı için başta Konya Ticaret Odasına, editörlere ve yazarlara teşekkür ederiz.

TÜRK KÜLTÜR VARLIKLARI KONYA ENVANTERİ

Mehmet Ali UZ

Baskısı yeni tamamlanan, “**Türk Kültür Varlıkları Konya**” üç büyük cilt olarak, 2272 sayfalık Konya'nın tarihî yapıları üzerine son yıllarda yapılmış geniş bir yüzey araştırmasının sonuçlarına dayanmaktadır. Bu araştırma, projesinin yürütülmesi değerli dostumuz Prof. Dr. Haşim Karpuz tarafından yapılmıştır. Araştırma ekibinde Selçuk Üniversitesi'nin, Sanat Tarihi Bölümü ile Mimarlık Bölümünden öğretim görevlileri çalışmıştır. Araştırmada koruma altına alınmış, ya da alınmamış, 750 civarında tarihî eser incelenmiştir.

1.ciltte Konya merkez ve merkeze bağlı köylerdeki yapılar incelenmiştir. 2. ve 3. ciltlerde alfabetik sıraya göre, Konya'ya bağlı ilçelerdeki eserler ele alınmıştır. Yüzey araştırmasında elden geldiğince tarihi yapılara sahip olan ilçe ve köylere gidilmiştir. Anıt değerindeki yapılar; camiler, türbeler, medreseler, darül-huffazlar, hanlar, hamamlar, kabristanlar ve köprüler gibi eserler yanında halk mimarisine ait yapılardan da örnekler alınmıştır. Bunlar arasında köy evleri, köy odaları kuyular, sarnıçlar, çeşmeler gibi yapılar da bulunmaktadır.

Yapılar belirli bir yöntem ile incelenmiştir. Her yapının planı çizilmiş ve ayrıntılı fotoğraflarına yer verilmiştir. Yapılar kısaca tanımlanmış, mimari ve sanat özellikleri üzerinde durulmuştur. Önemli yapılar-

da daha önce yapılan araştırmalara da yer verilmiştir.

Konya 38.183 km² lik yüzölçümü ile bazı Avrupa devletleri büyüklüğündedir. Bu geniş coğrafyada yer alan bütün yapıların tespiti son derece güçtür. Bu araştırma bu alanda bir ilktir. Bundan sonraki dönemlerde yapılacak araştırmalarla eksikleri tamamlanmalıdır. Benzer bütüncül bir yaklaşımla Konya'nın tarih önce-

sinden Ortaçağ Dönemine kadarki yerleşmelerine (Höyükler, Frigler, Hitit, Roma ve Bizans vs.) ve kaleleri üzerinde de bütüncül bir çalışma yapılmalıdır.

Takdim yazımızda da belirttiğimiz gibi bu proje gerçekten Türkiye için muhteşem bir projedir. Proje ile önemli bir görev ifa edilmektedir.

Envanterin GİRİŞ Bölümü'nde proje ile ilgili şu bilgi verilmektedir:

“Türkiye'nin Sosyal ve Kültürel Tarihi (ÜSOKTAR) Projesi; sözlü tarih çalışmaları, sosyal antropoloji (tarih, sosyal antropoloji ve etnografya) kültür varlıklarının envanter bilgileri ve arşiv belgelerinin birlikte değerlendirildiği Türkiye'nin tarihini yeni bir yaklaşımla yazma çalışmasıdır. Projede bu üç grup çalışmanın verileri topluca değerlendirilip daha önce denenmemiş, bir tarih yazımıyla daha bütüncül ve bilimsel sonuçlar elde edilmeye çalışılmaktadır.

...

Kültür varlıklarının envanteri çalışmaları, yurt içinde ve yurt dışı

şında olmak üzere iki ayrı başlıkta gerçekleştirilmektedir. Her iki gruptaki çalışmalarda Sanat Tarihçisi, Mimar, Tarihçiler ve diğer dallardan uzmanlar görev almışlardır.”

Özet olarak, TÜSOKRAT (Kültür Varlıkları Envanter Projesi) ile hedeflenen esas amaç, çalışılan yapılarla ilgili veri toplamaktır.

Yıllardan beri üzerinde çalışılan bu eser, muhteva bakımından olduğu kadar, baskı, kâğıt ve cilt bakımından da mükemmeldir. Yer yer eklenen kroki ve haritalarla eser daha da faydalı hale getirilmiştir. Kiptan eserin 1500 adet basıldığı anlaşılmaktadır. Bu tür eserler kolay kolay basılmıyor. Konuya ilgi duyanlar bu güzel eseri, adı geçen kurumdan elde edebilir.

Başta bu değerli projeyi destekleyen Devlet Planlama Teşkilatı, Türk Tarih Kurumu ve proje yöneticisi Prof. Dr. Haşim Karpuz Bey olmak üzere, eserin hazırlanmasında emeği geçen herkesi tebrik ediyoruz. Türkiye'nin diğer illeri için yapılacak TÜRSOKTAR projelerinin de tamamlanmasını bekliyoruz.

ULUSLARARASI TÜRK EL DOKUMALARI KONGRESİ 01-02 Kasım 2007 KONYA KİTABI

Ahmet AYTAÇ*

Tarihî geçmişi MÖ V-III yüzyıllara kadar uzanan Türk halı sanatı, MS XIII. yüzyıla ait Selçuklu halıları ile altın çağını yaşar. Selçukluları takiple Erken Devir Osmanlı halıları, Osmanlı halıları, Klasik Devir Osmanlı halıları ve Cumhuriyet Devri halıları ile günümüze kadar uzanır. Dünya tekstil sektöründeki hızlı gelişmeler de göz önüne alınarak gerek ekonomik, gerekse kültürel ve tarihi öneminden dolayı teknik ile estetiğin birleşmesiyle meydana gelen Türk el dokumalarının, günümüzde tarihî, kültürel ve ekonomik alanlarda bilimsel açıdan yeniden değerlendirilmesi kaçınılmaz olmuştur. Bu amaçla SELÇUK ÜNİVERSİTESİ, SELÇUKLU ARAŞTIRMALARI MERKEZİ tarafından, “Selçuklu Halılarının Anısına” 01-02 KASIM 2007 Tarihlerinde Konya’da “I. ULUSLAR ARASI TÜRK EL DOKUMALARI KONGRESİ” düzenlenmiştir.

KONGRE ONURSAL BAŞKANLIĞINI Prof. Dr. Süleyman OKUDAN (Selçuk Üniversitesi Rektörü), **KONGRE**

RE BAŞKANLIĞINI Prof. Dr. Yusuf KÜÇÜKDAĞ (Selçuk Üniversitesi Selçuklu Arş. Mrk. Başkanı), **KONGRE GENEL SEKRETERLİĞİNİ** Uzm. Ahmet AYTAÇ (Selçuk Üniversitesi) yürütmüştür.

Açılış oturumu da dâhil olmak üzere toplam, on oturumdan meydana gelen kongrede yurt içi ve dışından gelen bilim adamlarınca tebliğler sunulmuştur. Halı tarihinin altın çağını oluşturan Selçuklu halılarının bir kısmının da bulunduğu yer olan, Selçuklunun başkenti

Konya'da böylesine bir ilmî etkinliğe ev sahipliği yapmış olmanın gururunu taşıyoruz.

Ülkesiyle, toprağıyla, coğrafyasıyla, sanatıyla, kültürüyle büyük olan Türk Milleti'nin Orta Asya gelenekli sanatı olan el dokumaları bu uluslararası kongrede bilim, sanat insanlarınca ele alınmıştır. Orta Asya'dan çıkışla beraber her yere bu milletle beraber gelmiştir ve Türkler gittikleri her yere adaleti, hoş görüyü, sevgiyi ve sanatlarını da beraberlerinde götürmüşlerdir. Karahanlı'da da, Selçuklu'da da, Osmanlı'da da bu böyleydi.

Estetiğin, işleyle harmanlanması ile fonksiyonel kullanım alanı olan ve millî kültürün aynası durumundaki Türk el dokumaları gerek tarih, sanat, gerekse ekonomik anlamda son derece önemlidir.

Kongreye katılan değerli bilim adamlarının ortak deklare ettiği bir sonuç bildirgesi var. Bu bildirge çok önemlidir. Geçmişte türlü vesilelerle yurt dışına çıkarılmış olan dokumalar özellikle üzerinde durulması gereken bir konu. Bunun için mutlaka çalışmalar yürütülmelidir.

Konya'da Selçuk Üniversitesi bundan önce de konu ile alakalı üç ulusal sempozyum düzenledi. Bu kongre ise bir nevi devamlılığı ortaya koymuştur.

Ahmet AYTAÇ'ın editörlüğünde hazırlanan I. Uluslararası

Türk El Dokumaları Kongresi'nde sunulan bildirilerin yer aldığı yaklaşık 350 sayfalık kongre kitabı da kongreden bir ay gibi kısa bir süre sonra basılmıştır.

Kitapta içindekiler kısmından sonra Kongre Genel Sekreteri Uzman Ahmet AYTAÇ'ın ve SÜ Rektörü Prof. Dr. Süleyman OKUDAN'ın açılış konuşmaları yer almaktadır. İkinci sayfadan 16. sayfaya kadar açılış oturumunda sunulan iki bildiri yer alırken, sayfa 18-33 arası I. oturum, sayfa 34-72 ikinci oturum, sayfa 73-105 arası üçüncü oturum, sayfa 106-138 arası dördüncü oturum, sayfa 139-169 arası beşinci oturum, sayfa 170-188 arası altıncı oturum, sayfa 189-231 arası yedinci oturum, sayfa 232-261 arası sekizinci oturum, sayfa 262-298 arası dokuzuncu oturum bildirileri yer almaktadır.

Sayfa 299'dan 309'a kadar ise Prof. Aydın UĞURLU, Prof. Dr. Ayşe ÜSTÜN, Prof. Günay ATALAYER, Yrd. Doç. Dr. Metin YERLİ, Sümer Halı Genel Müdürü Fahrettin KAYIPMAZ ve Ahmet AYTAÇ'ın panelist olarak katıldığı değerlendirme paneli konuşmaları ilse Kongre Başkanı Prof. Dr. Yusuf KÜÇÜKDAĞ'ın kapanış konuşması yer almaktadır. En son da da renkli olarak tüm bildiri- lere ait fotoğraflar sıralanmaktadır.